

M1512

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:2234

av Jan R Andersson (M)

Myndigheters opinionsbildning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om myndigheters opinionsbildning och om en översyn av i vilken utsträckning den strider mot grundlagen.

Motivering

I en fungerande demokrati med yttrandefrihet har medborgarna rätt att yttra sig offentligt. Enskilt eller i samverkan kan människor ställa åsikter och argument mot varandra. De förtroendevalda och de offentliga myndigheterna har medborgarnas uppdrag att sköta de gemensamma angelägenheterna. I detta uppdrag ingår att informera om myndighetens verksamhet och att visa till vilken nytta den har varit.

Det är naturligt att myndigheter får informera medborgarna om verksamheten och sina uppdrag genom informationssatsningar. Däremot bör det inte ligga i myndigheternas uppdrag att t.ex. påverka i en viss politisk riktning genom annonser, reklam m.m.

Den svenska traditionen med självständiga myndigheter innebär att det finns en stor frihet för myndigheterna att utforma sin myndighetsutövning, men också att det finns få kontrollmöjligheter för medborgare, och även för förtroendevalda, att utkräva ansvar från myndigheternas opinionsbildning.

Att det alls kan finnas belägg för att svenska myndigheter tagit sig för stora friheter när det gäller att använda skattemedel för att påverka vad medborgarna ska tycka, tänka och agera är skäl nog för en mer djupgående granskning. För att klargöra skillnaden mellan

sådan information som är förenlig med grundlagen och sådan som innebär en överträdelse, bör frågan ses över för att belysa problemet djupare och komma med förslag till uppdelning.

I Sveriges grundlag tydliggörs myndigheternas opartiskhet. Regeringsformens första kapitel (RF 1:9) reglerar statsskicketets grunder. Där står:

Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen skall i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttaga saklighet och opartiskhet. (Lag 1976:871.)

Saklighet och opartiskhet är ideal som inte är så lätta att leva upp till. Ju mer aktivistisk en myndighet är, desto större blir risken att den är partisk och använder sig av osakliga argument.

Det är därför viktigt att regeringen undviker att ge myndigheterna opinionsbildningsuppdrag eftersom principen om opartiskhet måste upprätthållas. Huvudregeln bör vara att myndigheterna inte ska använda skattepengar till opinionsbildning. Den information som ska ges till medborgarna bör vara informativ, formell och diskret.

Myndigheterna kan leverera relevant forskning, statistik och fakta som regering och riksdag i sin tur kan använda sig av som underlag för sitt idé- och opinionsbildande arbete. Då finns det en uppdelning som är lättare att förstå, och som innebär att ansvar kan utkrävas från de förtroendevalda.

Myndigheters information till medborgarna bör kontinuerligt granskas och det bör tydligt påtalas när det finns brister som gäller att informationen skulle ha varit annat än opartisk och saklig.

Jan R Andersson (M)